

УДК 792.8:78

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/90-1-25>

Анастасія КОМЛІКОВА,
 orcid.org/0000-0001-9913-2748
 кандидат мистецтвознавства,
 викладач кафедри мистецьких дисциплін
 Коледжу хореографічного мистецтва
 «Київська муніципальна академія танцю імені Серґа Лифаря»
 (Київ, Україна) komlikova@gmail.com

ХОРЕОГРАФІЯ ТА СУЧАСНА КОМПОЗИТОРСЬКА ТВОРЧІСТЬ: ТОЧКИ ПЕРЕТИНУ

У статті досліджено особливості взаємодії хореографії і сучасної композиторської творчості як форм мистецького синтезу. Зазначено, що розвиток хореографічного мистецтва, зокрема балетного жанру, значною мірою визначається характером взаємодії між різними видами мистецтва, що формують структуру сценічної постановки. Зміни, які відбуваються в музичному середовищі, безпосередньо впливають на темпи еволюції і особливості балетного мистецтва. З'ясовано, що музика є визначальним компонентом балетної вистави, оскільки вона надає хореографічному руху ритмічну структуру, формує емоційний тон, характер та образну наповненість. Завдання балетмейстера полягає в тому, щоб тонко відчувати ці музичні імпульси та передати їх засобами танцювальної мови. Зауважено, що під час створення сучасних балетних вистав, хореографи та композитори часто інтегрують елементи різноманітних світових культур, наприклад африканських ритмів, латиноамериканських мелодій чи азійських інструментів, що сприяє розширенню мистецького кругозору як виконавців, так і глядачів. Сучасною тенденцією в балетних постановках стало створення оригінального лібрето та застосування музичного монтажу з класичних симфонічних творів. Розвиток сучасної музики, поява нових систем звукоорганізації, оновлення форм і засобів виразності в хореографії, а також розширення її стилістичних меж актуалізують потребу в глибокому дослідницькому й аналітичному підході з боку балетмейстера-постановника. У процесі такої роботи формується узгоджена структурна модель музичного та хореографічного твору, яка відіграє провідну роль у побудові сценічної постановки. Розглянуто основні схеми взаємодії хореографа та композитора для реалізації творчого проєкту. Окреслено основні етапи їхньої співпраці: концептуальне узгодження, розробка музично-хореографічної структури, репетиційний процес, фінальна адаптація й аналіз готової постановки. Зроблено висновок, що для втілення сценічного образу необхідним є гармонійний синтез хореографії і музики. Важливою умовою результативної взаємодії між балетмейстером і композитором є усвідомлення рівності творчих позицій та специфіки їхніх мистецьких мов. Таким чином, точки перетину між хореографією та сучасною композиторською творчістю є не лише технічними, а передусім естетичними, концептуальними та культурологічними.

Ключові слова: культура, міждисциплінарна взаємодія, художній образ, балетмейстер, музичне мистецтво.

Anastasiia KOMLIKOVA,
 orcid.org/0000-0001-9913-2748
 PhD of Music Arts,
 Lecturer at the Department of Performing Subjects
 College of Choreography Art "Serge Lyfar Kyiv Municipal Academy of Dance"
 (Kyiv, Ukraine) komlikova@gmail.com

CHOREOGRAPHY AND CONTEMPORARY COMPOSITION: INTERSECTION POINTS

The article explores the features of the interaction between choreography and modern composers as forms of artistic synthesis. It is noted that the development of choreographic art, in particular the ballet genre, is primarily determined by the nature of the interaction between different types of art that form the structure of the stage production. Changes that occur in the musical environment directly affect the pace of evolution and the features of ballet art. It is found that music is a defining component of a ballet performance, since it gives the choreographic movement a rhythmic structure, forms an emotional tone, character and figurative fullness. The task of the ballet master is to subtly feel these musical impulses and convey them through the means of dance language. It is noted that when creating modern ballet performances, choreographers and composers often integrate elements of various world cultures, such as African rhythms, Latin American melodies or Asian instruments, which contributes to the expansion of the artistic horizons of both performers and spectators. The modern trend in ballet productions has become the creation of an original libretto and the use of musical montage from classical symphonic works. The development of modern music, the emergence of new systems of sound organization, the renewal of forms and means of expression in choreography, as well as the expansion of its stylistic

boundaries, actualize the need for a deep research and analytical approach on the part of the choreographer-director. In the process of such work, a coordinated structural model of a musical and choreographic work is formed, which plays a leading role in the construction of a stage production. The central schemes of interaction between the choreographer and the composer for the implementation of a creative project are considered. The main stages of their cooperation are outlined: conceptual coordination, development of a musical and choreographic structure, rehearsal process, final adaptation and analysis of the finished production. It is concluded that a harmonious synthesis of choreography and music is necessary for the embodiment of a stage image. An essential condition for effective interaction between a choreographer and a composer is the awareness of the equality of creative positions and the specificity of their artistic languages. Thus, the points of intersection between choreography and contemporary composers' work are not only technical, but primarily aesthetic, conceptual, and cultural.

Key words: culture, interdisciplinary interaction, artistic image, choreographer, musical art.

Постановка проблеми. Взаємодія музики та хореографії належить до числа традиційно актуальних проблем мистецтвознавства. Будучи виконавським видом мистецтва, музика виступає джерелом натхнення для хореографа-постановника, формуючи атмосферу й емоційний настрій його твору. Вона також визначає характер хореографічного образу, відіграючи провідну роль у його концептуальному побудуванні. Значущість музики в танці проявляється і через слухове сприйняття, оскільки музичний супровід під час виконання сприяє глядачеві в сприйнятті сюжетної лінії та розкритті характеру персонажів. Особливо важливою ця взаємодія стає у контексті балетного жанру, де синтез музики та хореографії є фундаментом художньої цілісності вистави.

Еволюція балетного жанру значною мірою зумовлюється особливостями взаємодії видів мистецтва, що виступають складовими елементами сценічної вистави. Відтак зміни, які відбуваються у музичному просторі, неминуче позначаються на загальній динаміці та специфіці розвитку балетного мистецтва. Відповідно, актуальним завданням сьогодення є дослідження сучасних тенденцій у взаємодії музики та хореографії, аналіз способів інтеграції музичного та танцювального компонентів у балетних постановках, а також визначення впливу цих процесів на формування художньої цілісності та новітніх форм балетного мистецтва.

Аналіз досліджень. Хоч кожен вид мистецтва має своє самостійне буття, зв'язки між ними є значно глибшими та складнішими, ніж здається на перший погляд. У багатьох дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців наголошується на тому, що музика та танець перебувають у постійному діалозі, що є основою формування художньої цілісності сценічного твору. Серед цих досліджень варто виокремити статтю В. Литвиненка (2020), який підкреслив, що в гармонійному поєднанні музики та танцю, у творчому діалозі композитора та балетмейстера, закладено основу успішної хореографічної постановки. У свою чергу, М. Коваль (2019) також акцентував увагу

на нерозривному зв'язку танцю з музикою, що розкриває хореографічний образ у його багатстві, виразності та яскравості, а також наголосив на важливості евричності рухів як засобу художньої візуалізації емоцій, що потребує від виконавця художнього таланту, відчуття ритму та музичного слуху.

Як справедливо зауважили Р. Кундис та ін. (2021), синтез музики та хореографії формується вже на початковому етапі створення танцювального твору, коли виникають абстрактні образи та уявні комбінації рухів, і триває до моменту формування завершеної структури, яка містить чітко окреслені експозицію, зав'язку, розвиток дії, кульмінацію та розв'язку.

Аналогічних висновків дійшли Я. Рева та Н. Золотарьова-Пасюта (2024), підкресливши, що у взаємозв'язку музики і танцю кожен із видів мистецтва збагачує інший, стимулюючи його подальший розвиток та еволюцію. Такий динамічний діалог є фундаментом формування нових художніх концепцій, що розширюють межі естетичного сприйняття та збагачують духовний досвід людини.

Поєднання музики та хореографії у постановці балетних вистав як синтетичного виду мистецтва, завдяки співтворчості диригента і балетмейстера, було розглянуто С. Голубничим (2021). Автор підкреслює, що ідеальним зразком балету слід вважати не той, в якому музика лише підпорядковується танцювальній сцені та виконує роль акомпанементу, а той, де обидва компоненти, музика та хореографія, гармонійно взаємодіють, спільно передаючи драматичний чи ліричний зміст твору.

Важливо наголосити увагу на тому, що на характер хореографічних постановок безпосередньо впливають сучасні тенденції у мистецтві. Висвітлення даного аспекту знаходимо в наукових розвідках І. Лященко та ін. (2021) і Д. Базела та ін. (2022). Науковці зауважили, що євроінтеграційні процеси в Україні, які впливають на сферу виконавського мистецтва, зумовили суттєві зміни в

репертуарній політиці, що позначилося і на балетному жанрі. Зокрема, на сьогоднішній день посилюється тенденція до інтерпретації української класики через призму європейських виконавських традицій, що відкриває нові можливості для її сценічного втілення. Новітні технології і розширення комунікаційних можливостей сприяли формуванню нових форматів співпраці між музикантами, композиторами та хореографами як у традиційних залах, так і в цифровому середовищі.

Серед зарубіжних досліджень особливу увагу привертають Т. Viet та D. An (2025), які проаналізували соціокультурний контекст музично-хореографічної взаємодії, де музика виступає не просто як акомпанемент, а як чинник, що формує атмосферу й емоційний фон постановки. Більш глибокий аналіз провів S. Brown (2024), розглянувши міждисциплінарну природу співпраці в музично-хореографічній творчості, акцентуючи увагу на необхідності узгодження різних естетичних підходів і творчих методів для досягнення цілісного художнього продукту. Вагомим також є внесок А. Taylor (2021), який підкреслив значення початкової узгодженої концепції для успішної реалізації музично-хореографічних проєктів.

Таким чином, науковий дискурс демонструє, що взаємодія музики і хореографії на сьогоднішній день характеризується динамічністю, міждисциплінарністю та прагненням до новаторства. Тому доцільно розглянути конкретні схеми співпраці фахівців різних видів мистецтва, які враховують сучасні художні тенденції та технологічні можливості, і будуть адаптовані до потреб сучасного мистецького процесу.

Відповідно, **метою статті** є обґрунтування ключових точок перетину хореографії і сучасної композиторської творчості, а також аналіз особливостей їхньої взаємодії у процесі створення сценічної постановки.

Виклад основного матеріалу. З початку ХХІ століття розвиток зарубіжної та національної культури відбувається в складних і часто суперечливих умовах, коли соціальні, політичні, військові й екологічні потрясіння впливають на особистість людини, трансформуючи її цінності та визначаючи напрямки соціокультурного розвитку. У цей період сучасне хореографічне мистецтво зазнало суттєвих змін у контексті загальних тенденцій розвитку світової цивілізації. Основними рисами сучасного хореографічного мистецтва є імпровізація в танцювальних формах, поєднання класичної балетної традиції з інноваційними танцювальними прийомами, використання новітніх форм взаємодії хореографії з іншими видами мис-

тецтва, що проявляється через синтез, симбіоз, концентрацію та трансфер, інтеграція різних жанрів хореографічного мистецтва, а також взаємодія з іншими мистецькими дисциплінами, такими як образотворче мистецтво, театр і кіно (Bazela et al., 2022).

Синергія музики та танцю часто слугує засобом трансляції культурного контексту. Зокрема, у народній хореографії ця взаємодія відображає характерні риси національного колориту, втілюючи традиції, історичний досвід і світогляд певного етносу (Клещуков, 2020: 312). У сфері сучасного хореографічного мистецтва такий зв'язок відкриває широкі можливості для експериментів, тому музичний супровід може виходити за межі класичних чи етнічних зразків, охоплюючи електронні, авангардні твори або навіть композиції, створені на основі шумових ефектів. Хореографія, своєю чергою, інтерпретує ці музичні інновації через нові форми руху, інтегруючи їх у сучасні театральні постановки, зокрема у форматі перформансів і кінематографічних проєктів. Гармонійна взаємодія цих двох видів мистецтва забезпечує не лише їхню взаємну еволюцію, але і збагачення, що сприяє розширенню їхнього впливу на сучасного глядача.

Балетна вистава як складна синтетична форма хореографічного мистецтва вимагає координації спільних зусиль усіх її творців: композитора, який створює музичний супровід; лібретиста, що розробляє літературний сценарій; хореографа, який шукає засоби виразності хореографічної мови; художника-сценографа, відповідального за костюми та сценічне оформлення; а також виконавців-танцівників, які втілюють пластичні образи персонажів на сцені. Особливе значення в цьому процесі має взаємодія композитора та балетмейстера, яка є ключовою для створення цілісного художнього образу вистави. Музика виступає важливим елементом балетної постановки, забезпечуючи хореографічній пластичності ритмічну основу і формуючи її емоційний настрій, характер та образність, які балетмейстер має чутливо інтерпретувати та передавати мовою танцю. Як влучно зауважує О. Зінич (2015), балетна музика є первинним чинником, що визначає як образний лад, так і темпоритмічну структуру, а також драматургічний каркас майбутньої вистави. Тому важливою умовою та початковою точкою в роботі хореографа над постановкою балету є ретельне прочитання й аналіз музичної партитури.

Розглядаючи взаємодію музики і танцю в історичному контексті варто зазначити, що у другій половині ХІХ століття музична складова балету

та оркестровий супровід здобули самостійну драматургічну роль, що підвищило статус балетної музики як окремого мистецького елементу. Піднесення музичного супроводу до симфонічного рівня спричинило відповідний розвиток танцювальної дії, а процес симфонізації музики призвів до формування симфонічного танцю в межах балетної вистави. Ці дві складові симфонізованої постановки характеризувалися подібними принципами реалізації, засобами вираження та драматургічними рішеннями. Симфонізація балетної музики сприяла розкриттю драматургії хореографічного твору через розвиток музичної ідеї, що стало ключовим принципом балетних вистав ХХ і ХХІ століть (Зав'ялова, Стахевич, 2023: 320).

Сучасне хореографічне мистецтво активно інтегрує інноваційні технології у процес створення та виконання постановок. Сучасні системи освітлення, багатоканальний звук, інноваційні сценографічні рішення, спецефекти й онлайн-трансляції – все це сприяє розширенню виражальних можливостей танцювальних номерів. Важливу роль відіграють і нові інтерпретації класичних творів, що дозволяють по-новому осмислювати їх драматургічний та естетичний потенціал (Аксютіна, 2021: 227).

У сучасному світі паралельно із розвитком балетного жанру трансформується і його музичний ландшафт. Сучасний балет активно включає музичні твори сучасних композиторів, які варіюються від мінімалістичних композицій до експериментальних електронних партитур. Таке різноманіття музичних стилів дає змогу хореографам-постановникам досліджувати нові шляхи вираження, створюючи інноваційні та концептуально насичені мистецькі продукти. Окрім того, під час створення сучасних балетних вистав, хореографи та композитори часто інтегрують елементи різноманітних світових культур, наприклад африканських ритмів, латиноамериканських мелодій чи азійських інструментів, що сприяє розширенню мистецького кругозору як виконавців, так і глядачів (Ballet Dance Music, 2024).

Сучасною тенденцією в балетних постановках стало створення оригінального лібрето та застосування музичного монтажу з класичних симфонічних творів. Яскравим прикладом цього є вистава «Містерії Пандори» Харківського національного академічного театру опери та балету імені Миколи Лисенка «Схід-Опера» (прем'єра 2019 року). Диригент-постановник Дмитро Морозов підкреслює, що «Містерії Пандори» стали першою в Україні спробою створення балету на музику Рихарда Вагнера. З погляду сценічного синтезу постановка

відзначається типовими рисами постмодерного мистецтва, у ній гармонійно поєдналися симфонічна музика, класична та сучасна хореографія, відеоарт і засоби виразності театру анімації (Бентя, Щукіна, 2023: 16–17). Цей приклад свідчить про те, що сучасна українська хореографія, включно з балетом і танцювальним театром, як у великих державних театрах, так і в малих проєктних колективах, перебуває в активному пошуку власного стилю. Вона динамічно розвивається, експериментує з різними темами, стилями та формами сценічного вираження.

У контексті дослідження точок перетину музичного та хореографічного мистецтва для створення цілісного сценічного твору варто зазначити, що вибір музичного матеріалу становить початковий етап роботи над хореографічною постановкою незалежно від її форми. Еволюція сучасної музики, впровадження нових систем звукоорганізації, оновлення форм і засобів виразності хореографічного мистецтва та розширення його стилістичного спектра зумовлюють потребу в глибокій дослідницькій та аналітичній діяльності балетмейстера-постановника. У ході такої діяльності вибудовується узгоджена структурна модель як хореографічного, так і музичного твору, яка стає ключовим організуючим чинником у процесі створення сценічної постановки.

Роль балетмейстера є визначальною у постановці танцювального твору та його сценічному втіленні, проте суттєва частина творчого процесу покладається і на професійну діяльність композитора. Завдяки музичній партитурі, яка може мати різноманітний емоційний спектр від жвавої та напруженої до веселої чи сумної, композитор допомагає балетмейстеру у пошуку натхнення для створення хореографічних образів (Попович, Кундис, Тарасюк, 2020: 74). Музика має підкреслювати характер хореографії, але не повинна буквально дублювати її ритмічну структуру, оскільки це може призвести до втрати образної глибини та драматургічного наповнення твору. Композитор, створюючи партитуру балету, враховує її сценічне призначення, жанрову специфіку і динаміку сценічної дії. Хореограф, у свою чергу, спирається на особливості музичного матеріалу, який є невіддільною складовою танцювальної культури та визначає його внутрішню музичність.

Таким чином, композитор, володіючи засобами музичної виразності, формує звуковий простір, який надихає та спрямовує хореографічне рішення, тоді як балетмейстер інтерпретує музичний матеріал у пластичній формі, надаючи йому візуально-рухового втілення. Успішність поста-

новки значною мірою залежить від узгодженості концептуальних підходів композитора і хореографа, а також від стилістичної та образної єдності музики і танцю.

Узагальнюючи можливі варіанти поєднання хореографічного та музичного мистецтва, залежно від домінування певного структурного елемента у хореографічній постановці, можна виокремити три типи українських національних балетних вистав:

1) балети, в яких музичний супровід виконує роль акомпанементу;

2) балети, де музика створюється в тісній співпраці композитора з балетмейстером, зберігаючи значний вплив літературної основи (драми), при цьому враховуються специфічні вимоги хореографії, що диктуються постановником;

3) балети, у яких музика відзначається високою виконавською мобільністю та варіативністю, набуваючи самостійного значення і здатна виконуватись окремо в концертному форматі без хореографічного супроводу.

Ця класифікація ілюструє різноманітність форм взаємодії музики та хореографії, що підкреслює гнучкість співпраці між балетмейстером і композитором для створення цілісного та виразного художнього твору.

У науковій літературі також розглядаються моделі організації творчого процесу. Зокрема, виділяють чотири основні способи ініціації спіль-

них проєктів композитора та хореографа, де ініціатива може належати хореографу, композитору, продюсеру або музичному колективу (Taylor, 2021). Після початку роботи взаємодія, як правило, реалізується в одній з таких схем:

1) створення музики до початку роботи над хореографічною постановкою та її живе виконання або використання у записі;

2) написання музики після створення хореографічного номеру з живим виконанням або з використанням у записі;

3) написання музики після постановки хореографічного номеру з живим виконанням або з використанням запису;

4) імпровізація хореографічного номеру під живу музику або під запис.

Вибір конкретного сценарію часто зумовлюється не лише художнім стилем або темпераментом учасників, а насамперед способом ініціації проєкту, що визначає логіку подальшої співпраці. Надзвичайно важливо для всіх сценаріїв, щоб між хореографами та композиторами було взаєморозуміння щодо ролі музики як засобу не лише мотивації дії, а і створення її контексту.

Виходячи з того, що вибір конкретного сценарію співпраці між хореографом і композитором визначає подальшу логіку роботи та ефективність взаємодії, доцільно розглянути основні етапи такої співпраці (рис. 1).

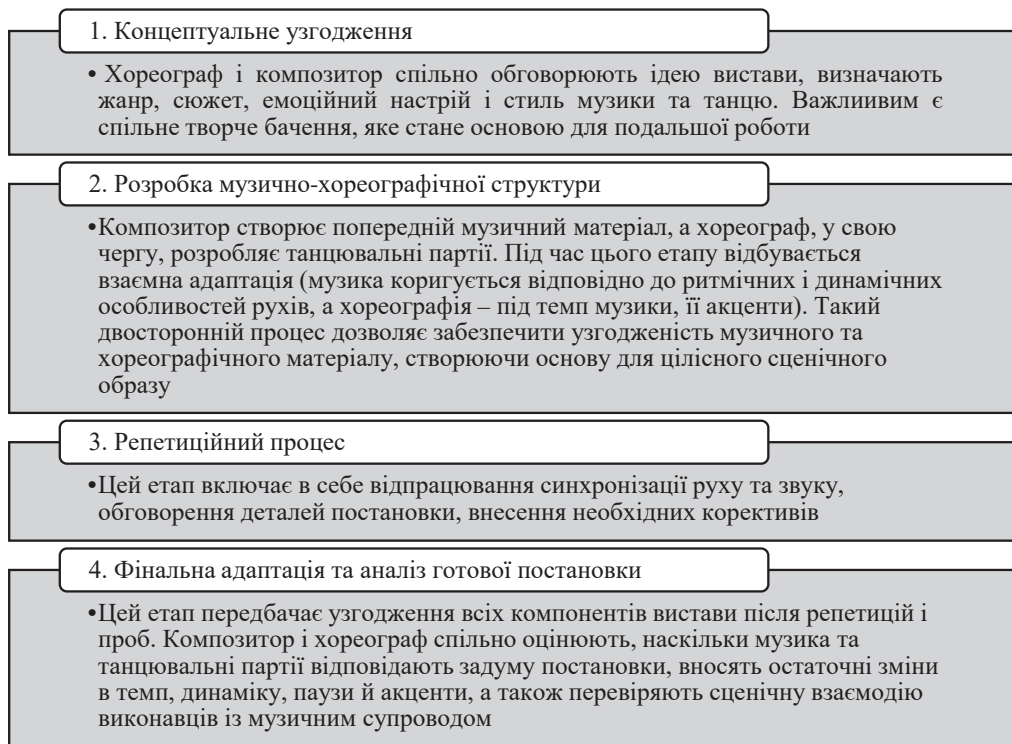

Рис. 1. Основні етапи співпраці хореографа та композитора

Джерело: власна розробка автора.

Загалом, для втілення сценічного образу необхідним є гармонійний синтез хореографії і музики, що в науковій традиції визначається як музично-хореографічна драматургія. Яскравим прикладом реалізації цього принципу є творчість українського балетмейстера та режисера Павла Вірського, для якого органічне поєднання танцю та музики стало основоположним мистецьким принципом. Його постановочна діяльність ґрунтувалася на тісній співпраці з широким колом відомих композиторів, таких як І. Іващенко, А. Фліпенко, А. Муха, Я. Лапинський, А. Хелемський, Б. Яровинський та ін. (Литвиненко, 2020: 101). Аналіз творчості П. Вірського свідчить, що тривале сценічне життя зберігають лише ті постановки, у яких поряд із ретельно вибудованою хореографічною драматургією з однаковою увагою опрацьована і музична частина.

У постановках сучасних напрямів хореографічного мистецтва, зокрема танцювальних перформансах, спостерігається специфічне співвідношення музики та хореографічного (пластичного) тексту. Оскільки рух часто формується під впливом внутрішніх відчуттів виконавця або заданої ситуації, музика в таких випадках здебільшого виконує роль атмосферного фону, підсилюючи виразність і переконливість пластичних образів (Кундис та ін., 2021: 143). У сучасній хореографії взаємодія музики та танцю настільки тісна, а вплив музики на хореографічний матеріал настільки вагомий, що іноді музика повністю визначає жанрові та формальні особливості хореографії.

Важливою умовою результативної взаємодії між балетмейстером і композитором є усвідомлення рівності творчих позицій та специфіки їхніх мистецьких мов. Відсутність узгодженого бачення може призвести до того, що один із митців вимушено підпорядковується іншому або ж виникненню конфліктів, здатних негативно вплинути на кінцевий результат постановки. Відповідно, у такому партнерстві необхідно не лише визначити сферу відповідальності кожного, але і розро-

бити спільну концепцію, сценарій або естетичне бачення ще до початку роботи над індивідуальними компонентами постановки.

Слід констатувати, що завдяки органічному поєднанню сценарної і музичної драматургії, їхньому цілісному інтегрованому втіленню в танці, формується основний напрям розвитку балетного мистецтва (Чжи, 2023: 30). З цієї перспективи доцільно підкреслити, що найбільш ефективним підходом при створенні нових балетних постановок є тісна співпраця та синтез зусиль балетмейстера, сценариста і композитора.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що взаємодія хореографічного та музичного мистецтва є складним і багатовимірним процесом. Спільна робота хореографа та композитора передбачає не тільки технічне узгодження ритму, темпу та динаміки, але і концептуальну єдність образної системи, жанрової природи й емоційного наповнення твору. Дослідження також засвідчило, що ефективна співпраця хореографа та композитора значною мірою визначається взаєморозумінням щодо ролі музики у сценічному творі, де музика виступає не лише як засіб супроводу танцю, але і як активний носій емоцій, драматургічних змін і художнього контексту. Таким чином, точки перетину між хореографією та сучасною композиторською творчістю є не лише технічними, а передусім естетичними, концептуальними та культурологічними. Їхнє гармонійне поєднання є запорукою створення цілісного сценічного твору, здатного глибоко впливати на глядача та формувати нові художні сенси в межах сучасного перформативного мистецтва.

Перспективним напрямком подальших досліджень вважаємо більш детальне вивчення механізмів міждисциплінарної взаємодії хореографа та композитора в умовах сучасного сценічного простору, зокрема аналіз впливу новітніх технологій, цифрових медіа та інтерактивних форматів на формування музично-хореографічного образу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аксютіна В. В. Музика в українському балеті як музикознавча проблема: досвід та перспективи вивчення. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2021. № 3. С. 226–230. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2021.244491> (дата звернення: 11.08.2025).
2. Бентя Ю., Щукіна Ю. Старе і нове в сучасному українському балеті: вистави, тенденції, перспективи. *Сучасне мистецтво*. 2023. № 19. С. 9–24. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8813.19.2023.294873> (дата звернення: 11.08.2025).
3. Голубничий С. Взаємодія танцювальних партій та оркестру у традиційних і нетрадиційних локаціях балетних вистав. *Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського*. 2021. № 1 (50). С. 148–162. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052X.1\(50\).2021.233153](https://doi.org/10.31318/2414-052X.1(50).2021.233153) (дата звернення: 11.08.2025).
4. Зав'ялова О., Стахевич О. Симфонізація музики і танцю у європейському балеті XIX століття як взаємодія мистецтв. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2023. № 2 (126). С. 320–329. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b2b7df62-88d2-4133-afd4-b55112bb286c/content> (дата звернення: 11.08.2025).

5. Зінич О. Пластична взаємодія різних образних систем у мистецтві балету (аспект співвіднесеності музичного та хореографічного руху). *Студії мистецтвознавчі*. 2015. № 1. С. 14–24. URL: <https://sm.etnolog.org.ua/zmist/2015/1/14.pdf> (дата звернення: 11.08.2025).
6. Клещук В. П. Семіологічні аспекти музичного та хореографічного мистецтв: до проблеми взаємодії. *Музичне мистецтво і культура*. 2020. № 30. С. 299–313. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/20313> (дата звернення: 11.08.2025).
7. Коваль М. О. Вибір крізь призму національного танцювального мистецтва. *Молодий вчений*. 2019. № 9 (73). С. 312–317. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-66> (дата звернення: 11.08.2025).
8. Особливості роботи з музичним матеріалом в постановочній діяльності студентів-хореографів / Р. Кундис та ін. *Молодий вчений*. 2021. № 12 (100). С. 140–144. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-12-100-31> (дата звернення: 11.08.2025).
9. Литвиненко В. А. Роль і значення музичнохореографічної драматургії у створенні високохудожніх сценічних творів. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2020. № 4. С. 99–103. URL: <http://journals.uan.ua/visnyknakkim/article/view/219137/218864> (дата звернення: 11.08.2025).
10. Лященко І., Коваленко О., Муляр П. Основні тенденції розвитку сучасної масової та елітарної музичної культури. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. № 37 (2). С. 35–41. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/37-2-6> (дата звернення: 11.08.2025).
11. Попович А., Кундис Р., Тарасюк О. Взаємозв'язок балетмейстера з художником та композитором під час створення хореографічного твору. *Молодий вчений*. 2020. № 11 (87). С. 72–75. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-16> (дата звернення: 11.08.2025).
12. Рева Я. Г., Золотарьова-Пасюта Н. М. Синергія звуку та руху: взаємодія музики і танцю. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2024. № 2. С. 181–185. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2024.308385> (дата звернення: 11.08.2025).
13. Чжи Л. Танець і музика: синтез двох мистецтв. *Слобожанські мистецькі студії*. 2023. № 1. С. 28–30. DOI: <https://doi.org/10.32782/art/2023.1.6> (дата звернення: 11.08.2025).
14. Ballet dance music: a harmonious partnership. *Dancepointe Academy*. URL: <https://www.dancepointe.com.sg/post/ballet-dance-music-a-harmonious-partnership> (дата звернення: 11.08.2025).
15. Contemporary global trends in choreographic art development at the beginning of the 21st century / D. Bazela et al. *SPORT TK–Euro.American Journal of Sport Sciences*. 2022. Vol. 11. DOI: <https://doi.org/10.6018/sportk.536581> (дата звернення: 11.08.2025).
16. Brown S. The performing arts combined: the triad of music, dance, and narrative. *Frontiers in Psychology*. 2024. Vol. 15. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1344354> (дата звернення: 11.08.2025).
17. Taylor A. Imagination of experiences: musical invention, collaboration, and the making of meanings. London: Routledge, 2021. 122 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003099963> (дата звернення: 11.08.2025).
18. Viet T. Q., An D. T. M. Integrating music and dance: challenges and solutions for effective teaching. *Educational Point*. 2025. Vol. 2, No. 1. Article e113 DOI: <https://doi.org/10.71176/edup/16092> (дата звернення: 11.08.2025).

REFERENCES

1. Aksjutina V. V. (2021) Muzyka v ukrainskomu baleti yak muzykoznavcha problema: dosvid ta perspektyvy vyvchennia [Music in Ukrainian ballet as a musicological problem: experience and prospects for study]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*. 3. 226–230. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.3.2021.244491> [in Ukrainian].
2. Bentia Yu., Shchukina Yu. (2023) Stare i nove v suchasnomu ukrainskomu baleti: vystavy, tendentsii, perspektyvy [Old and new in modern Ukrainian ballet: performances, trends, prospects]. *Suchasne mystetstvo*. 19. 9–24. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8813.19.2023.294873> [in Ukrainian].
3. Holubnychi S. (2021) Vzaiemodiia tantsiuvalnykh partii ta orkestru u tradytsiinykh i netradytsiinykh lokatsiakh baletnykh vystav [Interaction of dance parts and orchestra in traditional and non-traditional locations of ballet performances]. *Chasopys Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy im. P. I. Chaikovskoho*. 1(50). 148–162. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052X.1\(50\).2021.233153](https://doi.org/10.31318/2414-052X.1(50).2021.233153) [in Ukrainian].
4. Zavialova O., Stakhevych O. (2023) Symfoniizatsiia muzyky i tantsiu u yevropeiskomu baleti KhIKh stolittia yak vzaiemodiia mystetstv [Symphonization of music and dance in the European ballet of the 19th century as an interaction of arts]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii*. 2(126). 320–329. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b2b7df62-88d2-4133-afd4-b55112bb286c/content> [in Ukrainian].
5. Zynych O. (2015) Plastychna vzaiemodiia riznykh obraznykh system u mystetstvi baletu (aspekt spivvidnesenosti muzychnoho ta khoreohrafichnoho rukhu) [Plastic interaction of various figurative systems in the art of ballet (an aspect of the correlation of musical and choreographic movement)]. *Studii mystetstvovnavchi*. 1. 14–24. URL: <https://sm.etnolog.org.ua/zmist/2015/1/14.pdf> [in Ukrainian].
6. Kleshchukov V. P. (2020) Semiologichni aspekty muzychnoho ta khoreohrafichnoho mystetstv: do problemy vzaiemodii [Semiological aspects of musical and choreographic arts: to the problem of interaction]. *Muzychne mystetstvo i kultura*. 30. 299–313. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/20313> [in Ukrainian].
7. Koval M. O. (2019) Vybir krizy pryzmu natsionalnoho tantsiuvalnoho mystetstva [Choice through the prism of national dance art]. *Molodyi vchenyi*. 9(73). 312–317. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-66> [in Ukrainian].
8. Kundys R., Nykorovych I., Kiptilova N., Buhryn Yu. (2021) Osoblyvosti roboty z muzychnym materialom v postanovochanii diialnosti studentiv-khoreohrafiv [Peculiarities of working with musical material in the staging activities

of choreographic students]. *Molodyi vchenyi*. 12(100). 140–144. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-12-100-31> [in Ukrainian].

9. Lytvynenko V. A. (2020) Rol i znachennia muzychnokhoreografichnoi dramaturhii u stvorenni vysokokhudozhnikh stsenichnykh tvoriv [The role and significance of musical-choreographic dramaturgy in the creation of highly artistic stage works]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*. 4. 99–103. URL: <http://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/219137/218864> [in Ukrainian].

10. Liashchenko I., Kovalenko O., Muliar P. (2021) Osnovni tendentsii rozvytku suchasnoi masovoi ta elitarnoi muzychnoi kultury [Main trends in the development of modern mass and elite musical culture]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 37(2). 35–41. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/37-2-6> [in Ukrainian].

11. Popovych A., Kundys R., Tarasiuk O. (2020) Vzaiemozviazok baletmeistera z khudozhnykom ta kompozytorom pid chas stvorennia khoreografichnoho tvoriv [The relationship between the choreographer and the artist and composer during the creation of a choreographic work]. *Molodyi vchenyi*. 11(87). 72–75. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-16> [in Ukrainian].

12. Reva Ya. H., Zolotarova-Pasiuta N. M. (2024) Synerhiia zvuku ta rukhu: vzaiemodiia muzyky i tantsiu [Synergy of sound and movement: the interaction of music and dance]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*. 2. 181–185. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2024.308385> [in Ukrainian].

13. Chzhy L. (2023) Tanets i muzyka: syntez dvokh mystetstv [Dance and music: a synthesis of two arts]. *Slobozhanski mystetski studii*. 1. 28–30. DOI: <https://doi.org/10.32782/art/2023.1.6> [in Ukrainian].

14. Ballet dance music: a harmonious partnership. (2024) *Dancepointe Academy*. URL: <https://www.dancepointe.com.sg/post/ballet-dance-music-a-harmonious-partnership>

15. Bazela D., Pavliuk T., Babych O., Baticieva N., Kyzim P. (2022) Contemporary global trends in choreographic art development at the beginning of the 21st century. *SPORTTK-EuroAmerican Journal of Sport Sciences*. 11. DOI: <https://doi.org/10.6018/sportk.536581>

16. Brown S. (2024) The performing arts combined: the triad of music, dance, and narrative. *Frontiers in Psychology*. 15. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1344354>

17. Taylor A. (2021) *Imagination of experiences: musical invention, collaboration, and the making of meanings*. London: Routledge. 122 p. URL: <https://doi.org/10.4324/9781003099963>

18. Viet T. Q., An D. T. M. (2025) Integrating music and dance: challenges and solutions for effective teaching. *Educational Point*. 2(1). Article e113. DOI: <https://doi.org/10.71176/edup/16092>

Дата першого надходження рукопису до видання: 18.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 26.09.2025

Дата публікації: 23.10.2025